

Немачка се слаже са САД да је сада погодан тренутак да се утиче на Београд да прихвати западна полазишта за решавање кризе на Косову и у БиХ

Берлин, Београд - О политици проширења Европске уније одлучују земље чланице, које то питање нису препустиле наднационалним телима ЕУ. Довољно је да једна земља има другачији став - као што је то Грчка у односу према Македонији, Кипар и Грчка према Турској или, донедавно, Словенија у односу према Хрватској - да би цео процес стао.

Немачка, и још један број земаља ЕУ, слаже се са САД да је сада, када се Србија налази на прагу почетка преговора о чланству у ЕУ, погодан тренутак да се утиче на Београд да прихвати западна полазишта за решавање кризе на Косову и у БиХ. Претпостављам да је намера да се Београду омогући да се корак по корак, а не преко ноћи, прилагоди западним захтевима - оцењује у разговору за Данас Душан Рељић, стручњак Немачког института за међународне односе и безбедност из Берлина, одговарајући на питање да ли ће немачка дипломатија тврдог условљавања Србије дати очекиване резултате.

Какав је компромис могуће пронаћи између ставова Београда и Приштине? Шта је то што би Косово могло да изгуби, а Србија да добије?

- Можда би Приштина у замену за признање од стране Србије пристала на далекосежну аутономију за север Косова, налик положај Јужног Тирола у Италији. Предуслов је да такво решење прихвати Вашингтон. Међутим, Београд је протеклих месеци ставио до знања да би признао Косово само под условом да север остане део Србије. То Запад одбија, јер страхује да би после такве нагодбе Албанци у Македонији, као и Срби и Хрвати у БиХ, могли да захтевају остварење свог права на самоопредељење, све до отцепљења.

Како оцењујете дипломатске иницијативе Турске на Балкану?

- У односу према ЕУ, али и САД и Русији, Анкара жели да се докаже као незаобилазни чинилац у југоисточној Европи. БиХ је најзападнија тачка, дубоко унутар простора који окружују земље ЕУ, до које допире утицај Турске. За Србију је успостављање добросуседских односа са свима у региону међу главним условима за даље приближавање ЕУ. За ту сврху Београд користи интерес Турске да се, бар у случају оних бошњачких политичара који су укорени у политичком исламу, Анкара искаже као заштитник. Албански политичари на Косову тренутно немају разлога да угрозе свој близак однос са САД сврставајући се у претераној мери с Турском, коју Вашингтон све мање доживљава као сасвим поузданог савезника.

Колика је опасност да државе региона доживе судбину европских интеграција Турске, или бар оне земље у којима је већина грађана исламске вероисповести?

- На Балкану, Албанија, Косово и БиХ тренутно су најмање одмакли у такозваној европеизацији. Међутим, нигде на тим просторима политички ислам нема пресудан утицај на расподелу моћи. Све док постоји већинско убеђење становништва да ће и њихове државе једног дана постати део ЕУ, савезништва с Турском нису алтернатива. То, међутим, може да се преокрене уколико нестану изгледи за учлањење у ЕУ. Онај део политичких снага тог региона који у Турској види природног историјског савезника, могао би у том случају да се окрене Анкари.

Да ли Србија има простора да „затеже“ односе у БиХ преко Бањалуке и како видите мешање Додика у косовски проблем?

- Простор бивше Југославије и даље функционише по начелу спојених судова. Опстаје неформална политичка, економска и културна заједница, где је однос према суседним државама увек део унутрашње политике, а затезање или попуштање према комшијама увек и део односа са ЕУ, САД, Русијом и другим спољним чиниоцима. Запад и остали актери знају да Београд може да утиче на Бањалуку. Као што власт у Бањалуци жели да има утицај на политику Београда и тако, посредно, и на остале „играче“ у региону и споља.

Како коментаришете дипломатски „испад“ Вука Јеремића, националистичке изјаве Јадранке Косор и, уопште, захлађење односа Београда и Загреба?

- Стиче се утисак да јавност у обема државама није више у тој мери пријемчива за шовинистичке пароле као раније. Председници обеју држава показују да не желе да дозволе да се поруше током протеклих година мукотрпно изграђени мостови. Могло би да се очекује да ће и привредници дићи глас против тога да им бескрупулозни политичари кваре међусобне послове које тек што су успоставили.

(Данас)